

Mit jelent a konklávé szó? Mióta tartanak konklávét és hol? Melyik pápa miként szabályozta a pápaválasztást? Melyik volt a legrövidebb és melyik a leghosszabb pápaválasztás? Hány pápaválasztást tartottak Rómán kívül? Összefoglalónkból mindegyiket választhatnak.

A konklávé szó a latin „cum clave” kifejezésből származik. Egyrészt azt a zárt helyiséget jelöli, ahol a pápaválasztás zajlik, másrészt a bíborosok közösségének megnevezése, akik részt vesznek a választáson.

A pápaválasztás egyik fő szabályozója II. Miklós volt 1059-ben, ő a pápa tanácsadó testületére bízta a római püspök utódjának megválasztását *In nomine domini* című rendelkezésével. A császárnak megerősítési, a római klérusnak és a népnek utólagos hozzájárulási jogot biztosított. Rendelkezése szerint a pápaválasztáskor elég az egyszerű (50 százalékos) többség.

Eddig többféle módon választották meg a pápát: az első évezredben leginkább a római nép és a római papság választott. A 10. században azonban a római főúri családok kezére került a kérdés eldöntése, ez a század így a pápaság egyik mélypontjának nevezhető. A kereszténység történetének első ezer évében egyébként tulajdonképpen szóba sem került, hogy nem más város püspökét hívják meg a római főpapi tisztségre, mivel úgy tartották, hogy a püspök haláláig el van jegyezve székhelyével.

Végérvényesen III. Sándor pápa 1179-es konstitúciója utalta a bíborosok hatáskörébe a pápaválasztást, bár sok korábbi történelmi kellemetlenséget orvosolt, mégis szinte azonnal egy másik súlyos nehézséget hozott magával: a széküresedés és az új pápa megválasztása időszaka túl hosszúvá nyúlt. Ehhez még hozzájárult a bíborosok korlátozott száma és ennek negatív következményei is. Ugyanebben az évben a III. lateráni zsinat kétharmadra módosította a szükséges szavazatok arányát.

III. Sándor halála után a bíborosi kollégium tagjainak száma hosszú ideig a 10 és 20 között ingadozott. A széküresedés időszakai elhúzódtak hónapokig, nem ritkán egy évig is. Bár nem vehetett részt a pápaválasztáson, mégis a keresztény nép volt az első, akit aggodalommal töltött el a kár, amit az egyház emiatt elszenvedett.

Négy egymást követő alkalommal kellett a bíborosokat a választás mielőbbi befejezésére kényszeríteni azzal, hogy bezárták őket. 1216-ban Perugia lakói a bíborosokat a városnak abba

a palotájába zárták be, ahol a választásra összegyűltek. Hasonlóképpen viselkedtek a rómaiak IX. Gergely pápa halála után 1241-ben, bezárván a bíborosokat Septimius Severus római császár palatinus-dombi palotájába. Ugyanígy tettek Anagni lakói is 1243-ban, hogy véget vessenek a hosszú nyúló széküresedés időszakának, amely 1241-ben IV. Celesztin pár hónapos uralkodása utáni halálával következett be. A bíborosok utolsó és egyben leghíresebb bezárására Viterbóban került sor. IV. Kelemen pápa 1268-as halálakor a bíborosi kollégium tagjai itt gyűltek össze, hogy megválasszák a következő pápát, de nem jutottak egyezségekre. A viterbóiak úgy döntöttek, hogy bezárják a palotában összegyűlt bíborosokat, befalazva az ajtókat. Azonban a befalazás ellenére sem találtak megoldást. A türelmetlen viterbóiak lebontották a palota tetőzetét, és csak kenyeret és vizet adtak a bíborosoknak. Végül és megválasztották X. Gergely pápát. A széküresedés időszaka 2 évig és 9 hónapig tartott.

Ebből a kellemetlen tapasztalatból tanulva X. Gergely intézményesítette a „konklávét” (cum clave = kulccsal, vagyis bezárva) 1274-ben, és meghatározta annak működési feltételeit *Ubi periculum*

című rendelkezésével. Előírta, hogy 10 nappal a pápa halála után a bíborosoknak össze kell ülniük; hogy a pápaválasztásnak egy szigorúan zárt helyen kell történnie, egyetlen teremben, falak és elválasztó függönyök nélkül, hogy egy közösségben éljenek. Tilos a kijárás és mindenféle külső kapcsolat, a bíborosok egymás között folytatott titkos beszélgetését elkerülve, szerény körülmények között kell élniük ezeken a napokon. A konklávé kulcsait őrizet alatt kell tartani: a belső kulcsokat a camerlengo bíborosnak, a külsőket pedig a konklávét kívülről felügyelő őr vigyázta. Az ételeket körforgós ablakon keresztül kell bejuttatni a bíborosoknak, alapos ellenőrzés után, hogy ne tartalmazzanak semmilyen jellegű üzenetet. Amennyiben 3 nap után nem hoztak döntést, a következő 5 napon csak egy fogást szolgálhatnak fel nekik délben és este. Az 5 nap elteltével pedig csak kenyeret, bort és vizet kaphatnak.

Mint minden merész reform, boldog X. Gergelyé is akadályokba ütközött a megvalósítás terén. Két évvel életbelépése után V. Adorján és XXI. János eltörölték, és visszatért a hosszú széküresedések ideje. V. Celesztin Pápa öt hónapos pápasága alatt, mielőtt lemondott volna, visszaállította a konklávé szabályait, amelyeket az őt követő, egy nap alatt megválasztott VIII. Bonifác pápa szilárdan megerősített. Azóta megszakítás nélkül tiszteletben tartják a konklávéra vonatkozó törvényeket, amelyeket azonban a körülmények és a tapasztalatok fényében többször módosítottak.

IV. Piusz az 1562-ben kiadott *In eligendis* bullával szabályozta a szavazás és a szavazatszámítás módját. Más pápák a bíborosok és a kongregációk a széküresedés időszaka alatti hatáskörének és a választás lefolyása módjának meghatározásával foglalkoztak. Szent X. Piusz pápa az 1904. december 25-én kiadott

Vacante sede apostolica

kezdetű konstitúcióban foglalta össze a korábbi pápák határozatait, tovább pontosítva azokat. Különös figyelmet szentelt annak, hogy véglegesen megszüntesse a világi hatalom bármiféle beavatkozását a konklávéba – erre okot az adott, hogy éppen az ő megválasztásakor, az 1903-as konklávén a krakkói bíboros-érseken keresztül I. Ferenc József császár vétót nyújtott be a fő esélyes Rampolla bíboros államtitkár ellen. VI. Pál pápa 1975-ben tette közzé a

Romano Pontifici eligendo

kezdetű konstitúciót, ez a dokumentum az, ami 80 éves korban határozza meg a konklávén részt vevő bíborosok felső korhatárát, amely azonban nem a konklávé kezdetétől számíthat, hanem a széküresedéstől, azaz aki a széküresedéskor még nem múltak egy nyolcvan évesek, a konklávé kezdetekor viszont igen, azok részt vehetnek a választáson.

VI. Pálét II. János Pál pápa 1996-os *Universi dominici gregis* apostoli konstitúciója váltott fel. Ez többek közt meghatározta, hogy ha 12 szavazási kör után sincs kétharmados győztes, akkor egyszerű, 50 százalékos többséggel is lehet pápát választani.

XVI. Benedek azonban visszaállította a régi kétharmados szabályt 2007. június 11-i rendelkezésével, azzal, hogy a 12 forduló után csak a két legtöbb szavazatot kapott jelöltre lehet szavazni, és maguk a jelöltek nem szavazhatnak. Legutóbb XVI. Benedek 2013. február 25-én megjelent Normas nonnullas kezdetű motu propriojával [engedélyezte](#), hogy a bíborosok testülete előre hozza a konklávé időpontját, amennyiben jelen van minden választó bíboros, és ne kelljen 15 napot várniuk.

1059 óta [110 pápaválasztást](#) ismer el legitimnek az egyház. A Sixtus-kápolnában 1492-ben tartották az első konklávét, 1559 óta pedig kisebb megszakításokkal folyamatosan ott tartják. 19. első felében ugyanis pár évtizeden keresztül a Quirinális palotában tartották a pápaválasztást: 1823-ban itt választották meg XII. Leót; 1829-ben VIII. Piuszt, 1831-ben XVI. Gergelyt és végül IX. Piuszt 1846-ban. Korábban is megesett, hogy valamiért nem a Sixtus-kápolna adott otthont a konklávénak.

1455 óta csak öt választást tartottak az Apostoli Palotán kívül. Emellett a 110-ből 28-at tartottak Rómán kívül: Terracina (1088), Cluny (1119), Velletri (1181), Verona (1185), Ferrara (1187 október), Pisa (1187 december), Perugia (1216, 1264–1265, 1285, 1292–1294, 1304–1305), Anagni (1243), Naples (1254, 1294), Viterbo (1261, 1268–1271, 1276 július, 1276 augusztus-szeptember, 1277, 1281–1282), Arezzo (1276 január), Carpentras/Lyon (1314–1316), Avignon (1334, 1342, 1352, 1362, 1370), Konstanz (1417) és Velence (1799–1800). Három választás menet közben költözött: az 1268–71-es, az 1292–94-es és az 1314–16-os.

Valószínűtlen, hogy ez a mostani konklávé sokáig elhúzódik. 1831 óta, amikor a bíborosok 54 napig tanácskoztak XVI. Gergely megválasztása előtt, még egyetlen konklávé sem tartott öt napnál tovább. Az utolsó öt pápaválasztás 2-3 napon belül zajlott le.

Néhány adat a XX. századi konklávék történetéből:

1903 - X. Piuszt a 7. szavazás alkalmával választották meg, a konklávé 5. napján (a mai, naponta 4 szavazást előíró szabály ekkor még nem létezett).

1913 - XV. Benedek a 10. szavazás után lett pápa, a 4. napon.

1922 - XI. Piuszt a 14. szavazás után választották meg az 5. napon.

1939 - XII. Piusz 3 forduló után nyerte el a szavazatok többségét, a 2. napon. (XII. Piusz valójában már a második szavazás alkalmával többséget szerzett, de az ő kérésére egy harmadik fordulóra is sor került. Ez volt egyébként a történelem legrövidebb konklávéja, kevesebb mint 26 óráig tartott.)

1958 - XXIII. János a 11. szavazást követően nyert, a konklávé 3. napján.

1963 - VI. Pált a 6. forduló után választották meg, szintén a 3. napon.

1978 - I. János Pál a 4. szavazás után lett pápa, a 2. napon.

1978 - II. János Pál a 8. forduló után, a 3. napon szerezte meg a szavazatok többségét.

Részlet az Universi Dominici gregis kezdetű konstitúcióból:

„Különös figyelmet akarok szentelni a Konklávé ősi intézményének: a rá vonatkozó szabályokat és gyakorlatot nem egy Elődöm szentesítette és ünnepélyes rendelkezésekkel is meghatározta. A figyelmes történeti vizsgálódás ennek az intézménynek nem csak alkalmasságát erősíti meg – azon körülmények miatt, melyek közepette létrejött és lassanként törvényes megfogalmazást nyert –, hanem hasznosságát is a választás rendezett, gondos és szabályos lebonyolításában, különösen feszültségekkel és zavargásokkal terhelt időkben.

Éppen ezért, bár ismerem a teológusok és jogászok véleményét, akik egyöntetűen vallják, hogy ez az intézmény természete szerint nem tartozik hozzá a Római Pápa érvényes megválasztásához, e Konstitúcióval megerősítem fennmaradását a maga lényeges szerkezetében, bevezetve néhány módosítást, hogy fegyelme megfeleljen a mai igényeknek.”

forrás: VR/CWNNews/Wikipédia/Magyar Katolikus Lexikon/MK